

РЕШЕНИЕ

№ 1547

гр. София, 27.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ГО I-26 СЪСТАВ, в публично заседание на седми март през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Вергиния Мичева

при участието на секретаря Кирилка Анг. Илиева
като разглежда докладваното от Вергиния Мичева Гражданско дело № 20211100107407 по описа за 2021 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Предявени са обективно съединени установителни искиове с правно основание чл.422 ал.1 във вр. с чл.79 и чл.86 ал.1 от ЗЗД, във вр. с чл.430 от ТЗ.

Ищецът „О.Б.Б.“ АД твърди, че е сключил с ответницата Н. Г. А. Договор за предоставяне на кредит за закупуване на недвижим имот от 29.08.2006г., изм. с допълнително споразумение № 1 /20.02.2012г., допълнително споразумение №2/ 12.11.2012г. и допълнително споразумение №3/ 14.12.2013г., съгласно който е предоставил на кредитополучателя А. кредит в размер на 70 400лв. със срок на връщане до 20.08.2036г. Кредитополучателят усвоил изцяло сумата. За предоставения кредит кредитополучателят се задължил да заплаща на кредитора годишна лихва в размер на 7,95%, като през първите 3г. лихвеният процент е бил преференциален – 5,9%. Кредитополучателят се е задължил да заплаща на кредитора годишна такса в размер на 0,5% върху остатъка на главницата за обслужване на разходите за управление и обслужване на кредита. Годишната такса се включва в месечната анюитетна вноска. Страните са уговорили и наказателна лихва за забава в плащането на месечните анюитетни вноски в размер на 5 пункта над договорения лихвен процент. Кредитополучателят изпаднал в забава за погасяване на 26 вноски в общ размер на 14 922,01лв. дължими за периода 20.06.2015г. – 20.07.2017г. Лихвата за забава върху тези вноски за периода 20.06.2015г. – 2.08.2017г. е 282,90лв. Ищецът посочва, че заради допуснатата забава в изплащане на изискуемите вноски е обявил кредита за предсрочно изискуем на 3.08.2017г. От този дата до 20.01.2020г. законната лихва върху главницата е в размер на 14 607,36лв. На 21.01.2020г. ищецът е депозирал заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл.417 от ГПК срещу ответницата за присъждане на дължимите и изискуеми по договора за кредит суми. Заповедният съд по ч.гр.д.№ 2805/20г. на СРС е издал заповед за изпълнение на парично задължение по чл.417 от ГПК и изпълнителен лист от 12.08.2020г. срещу ответницата, кредитополучател, за следните суми: 59 219,02лв. главница , ведно със законната лихва от 21.01.2020г. до окончателното изплащане, 16 482,36лв. договорна лихва дължима за периода 20.06.2015г. – 2.08.2017г., 282,90лв. наказателна лихва за периода 20.06.2015г. – 2.08.2017г., 14 607,36лв. обезщетение за забава за периода 3.08.2017г. – 20.01.2021г., 1861,83лв. разноски. С молба от 15.09.2021г. , въз основа на издадения в полза на банката изпълнителен лист, ищецът е образувал

изпълнително дело № 833/2020г. на ЧСИ С.П.. Тъй като длъжникът по изпълнението Н. А. е депозирала възражение срещу издадената в полза на банката заповед за изпълнение на парично задължение, в законоустановения срок ищецът предявява настоящия иск срещу длъжника кредитополучател за установяване на вземането си по издадената заповед. Претендира и разноси.

Ответницата Н. Г. А. оспорва исковете. Оспорва твърденията, изложени в исковата молба. Счита, че съществува неяснота как е формирана претендираната главница, лихви и неустойки. Оспорва размера на претендираните парични вземания. Намира клаузите, касаещи размера на наказателната лихва за забава по т.6 от договора и такса за разрешаване на кредита по т.7 от договора, за нищожни. И в този смисъл намира, че ответницата не дължи наказателни лихва и такса за разрешаване на кредита. Посочва, че двете клаузи противоречат на чл.146 ал.1 от ЗЗП, представляват уговорка във вреда на потребителя, не отговарят на изискванията за добросъвестност и водят до значително неравновесие между правата и задълженията на кредитори и потребителя, като задължават последния да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка. Отделно, счита че чл.7 от договора противоречи и на чл.10а ал.2 от ЗПК. На следващо място моли съда да обяви за нищожни и чл.5 ал.3 и чл.7 ал.3 от договора, съгласно които кредиторът има право едностранно да променя размера на лихвения процент и размера на годишната такса за управление и обслужване на кредита. Ответницата прави възражение за изтекла погасителна давност на плащанията за главница, възникнали повече от 5г. преди 10.06.2021г. /датата на депозиране на исковата молба/, алтернативно 5г. преди подаване на заявлението за издаване на заповед по чл.417 от ГПК, и на плащанията за лихви, възникнали повече от 3 г. преди 10.06.2021г., алтернативно 3г. преди подаване на заявлението за издаване на заповед по чл.417 от ГПК Моли съда да отхвърли исковете. Претендира за разноси .

Съдът, като взе предвид становищата на страните по делото и събраните в производството писмени доказателства, приема за установено следното от фактическа страна:

На 29.08.2006г. между ищеца и ответника е сключен Договор за предоставяне на кредит за закупуване на недвижим имот в размер на 70 400 лв. със срок на издължаване на кредита на 300 месечни анюитетни вноски до 20.08.2031г.

В чл.5 ал.1 от договора е уговорен лихвен процент върху главницата в размер на 7,95% годишно, като за първите 3г. главницата по кредита ще се олихвява с промоционален лихвен процент от 5,9% годишно. В чл.5 ал.2 от договора е уговорено, че банката има право едностранно да променя размера на лихвения процент, посочен в ал.1, в зависимост от размера на инфлацията и пазарните условия, за което уведомява кредитополучателя в 1 седмичен срок от промяната и изнася информацията за това в банковите салони. В такива случаи не е необходимо подписване на анекс към договора.

В чл.6 е уговорена наказателна лихва в размер на 5 пункта над договорения в чл.5 лихвен процент при забавено плащане на месечните анюитетни вноски по кредита от страна на кредитополучателя. А при предсрочна изискуемост на целия дълг, банката има право да начисли неустойка в размер на договорения в чл.5 ал.1 лихвен процент и наказателна надбавка от 5 пункта.

В чл.7 ал.1 от договора е уговорено, че при разрешаване на кредита, банката начислява първоначална такса в размер на 1 пункта върху размера на разрешения кредит и годишна такса в размер на 0,5 % върху остатъка на главницата за покриване на разходите по управлението и обслужването му. Първоначалната такса се изплаща при усвояване на кредита, а годишната такса се събира след усвояване на кредита ежемесечно, като се включва в месечната анюитетна вноска.

В чл.18 от договора е уговорено, че при пълно или частично неплащане на две погасителни вноски, кредитът става автоматично предсрочно изискуем без да е необходимо кредитополучателят да бъде уведомяван.

На 20.02.2012г. страните са сключили допълнително споразумение по молба на

кредитополучателя, поради невъзможността му да обслужва задълженията си по кредита. Страните са се споразумели, че към датата на допълнителното споразумение задълженията на кредитополучателя по договора за кредит са в размер на 66 540,67лв. Уговорено е, че кредита ще се издължава на 18 месечни вноски в размер на 393,27лв. считано от 20.03.2012г. и 276 месечни вноски в размер на 561,93лв., считано от 20.09.2013г., като вноската включва главница, лихва и съответната част от годишната такса за управление. Сроктът на договора е продължен с 5г. – до 20.08.2036г.

С допълнително споразумение от 12.11.2012г. страните са се съгласили кредитът да бъде обслужван чрез сметката на Й.Г.М., която е титуляр на сметка, открита при банката ищец.

С допълнително споразумение №3/14.12.2013г. страните са се съгласили, че задължението на кредитополучателя по договора за кредит към датата на допълнителното споразумение е в размер на 65 003,56лв. Страните са уговорили, че кредитът ще се издължава на 18 месечни вноски в размер на 394,27лв., считано от 20.12.2013г. и 255 месечни вноски в размер на 592,16лв., считано от 20.06.2015г. Сроктът на издължаване на кредита не е променен и остава 20.08.2036г.

Погасителен план към договора за кредит или към допълнителните споразумения не е представен по делото, не се и твърди такъв да е подписан от страните.

С уведомление от 07.10.2016г. банката е съобщила на ответницата, че обявява кредита за предсрочно изискуем, тъй като не са платени 16 месечни погасителни вноски, дължими за периода 20.06.2015г. - 6.10.2016г. Уведомлението за обявяване на договора за предсрочно изискуем е съобщено чрез нотариална покана, връчена на ответницата по реда на чл.47 ал.1 от ГПК на 2.08.2017г. чрез Нотариус Ц.Д..

На 21.01.2020г. ищецът е подал пред заповедния съд заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл.417 от ГПК. Заповедният съд е издал заповед за изпълнение по реда на чл.417 от ГПК по ч.гр.д.№ 2805/2020г. на СРС срещу длъжника Н. А. за сумата 59 219,02лв. главница по Договор за кредит и трите допълнителни споразумения, ведно със законната лихва от 21.01.2020г. до окончателното изплащане, договорна лихва в размер на 16 482,36лв., дължима за периода 20.06.2015г. – 2.08.2017г., обезщетение за забава в размер на 282,90лв., дължима за периода 20.06.2015г. – 2.08.2017г., обезщетение за забава в размер на 14607,36лв., дължимо за периода 3.08.2017г. – 20.01.2020г. и 1861,83лв. разноски по делото, от които 1811,83лв. държавна такса и 50лв. юрисконсултско възнаграждение. Заповедният съд е издал изпълнителен лист срещу длъжника, въз основа на който на 15.09.2020г. е образувано изпълнително дело № 833/2020г. на ЧСИ С.П..

На 17.09.2020г. ЧСИ е връчил на длъжника Н. А. покана за доброволно изпълнение.

На 01.10.2020г. Н. А. е депозирала възражение пред заповедния съд, с което е заявила че оспорва изцяло взимането по издадената заповед за изпълнение.

С разпореждане от 23.04.2021г. заповедният съд е съобщил на заявителя „О.Б.Б.“ АД, че по делото е постъпило възражение от длъжника и му е указал възможността да предяви вземането си по реда на чл.422 ал.1 от ГПК. Разпореждането е връчено на банката на 14.05.2021г. Настоящият иск по реда на чл.422 ал.1 от ГПК е предявен на 10.06.2021г.

По делото е назначена и изслушана съдебно счетоводна експертиза, която е депозирала основно и две допълнителни заключения. Вещото лице, след проверка в счетоводството на банката, е установило, че на 15.09.2006г. по сметката на ответницата е постъпила сума в размер на 70 400лв., с основание „Усвояване на ипотечен кредит“, която сума е изтеглена от сметката на 18.09.2006г. Вещото лице е установило, че задълженията по кредита са обслужвани от три разплащателни сметки, двете с титуляр ответницата, а третата с титуляр Й.Г.М.. Последната вноска за погасяване на задълженията по кредита е направена на 23.03.2016г., като общо ответницата е погасила задължения за 47 661,17 лв.

Вещото лице е установило, че размера на лихвеният процент, приложим по договора за кредит, е променян, както следва:

- От 20.09.2006г. до 20.08.2009г. е прилаган лихвен процент в размер на 6,40%;
- От 20.09.2009г. до 20.02.2012г. е прилаган лихвен процент в размер на 8,45%;
- От 20.03.2012г. до 20.08.2013г. е прилаган лихвен процент в размер на 5,50%;
- От 20.09.2013г. до 20.11.2013г. е прилаган лихвен процент в размер на 9,80%;
- От 20.12.2013г. до 20.05.2015г. е прилаган лихвен процент в размер на 5,50%;
- От 20.06.2013г. до 03.08.2017г. е прилаган лихвен процент в размер на 10,77%;

Вещото лице не е установило промяна в размера на годишната такса по чл.7 ал.1 от договора.

Досежно размера на дължимите по договора за кредит суми, вещото лице е работило по два варианта:

1. При лихвен процент, уговорен в договора за кредит, без да се отчитат последващите изменения на лихвения процент, вкл. и трите допълнителни споразумения, дължимите суми към 3.08.2017г. по договора за кредит са както следва: 60 768,83лв. главница, 16 921,05лв. просрочена възнаградителна лихва и 1590,40 лв. просрочени наказателни лихви.
2. При лихвен процент, уговорен в договора и впоследствие изменян от банката, като се съобразят и трите допълнителни споразумения, дължимите суми към 3.08.2017г. по договора за кредит /т.е. съобразно претенцията в исковата молба/ са както следва: 59 219,02лв. главница, 16 482,34лв. възнаградителна лихва и 282,89лв. наказателни лихви. Дължимата законна лихва върху главницата 59 219,02лв. за периода от 3.08.2017г. до 21.01.2020г. е 14 822,39лв.

Във връзка с възражението на ответницата да изтекла давност по отношение на претендираната възнаградителна лихва съдът допусна допълнителен въпрос към експертизата да се изчисли какъв е размера на непогасената възнаградителна лихва за периода 15.09.2006г. – 02.08.2014г. В отговор вещото лице посочва, че към 2.08.2014г. просрочените вноски по главницата са в размер на 1982,24лв., просрочените вноски по възнаградителната лихва са в размер на 6 639,60лв., а просрочената наказателна лихва е в размер на 276,12лв.

Съдът възприема заключението на вещото лице по икономическата експертиза, представено в едно основно и две допълнителни заключение, като следва да се посочи, че отговорите на съда и на ответната страна са дадени във второто допълнително заключение, а отговорите на въпросите на ищеца са дадени в основното заключение.

Въз основа на така възприетата фактическа обстановка, съдът прави следните правни изводи:

Исковите са допустими и следва да се разгледат по същество. Ищецът има правен интерес да предяви срещу ответницата установителни искове за дължимите суми по договора за кредит, тъй като длъжникът по заповедта за изпълнение е подала възражение за недължимост на сумите по заповедта.

По същество на предявените искове :

Предмет на делото по установителния иск по реда на чл.422 ал.1 от ГПК е вземането, основано на представения документ – извлечението от счетоводните книги на Банката за вземане, произтичащо от договор за кредит, в който размерът и изискуемостта са определени от страните при сключването му. Ако фактите, относими към настъпване и обявяване на предсрочната изискуемост, не са се осъществили преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение, вземането не е изискуемо в заявения размер и не е възникнало на предявеното основание / така ТР № 4/13г. по Тълкувателно дело № 4/2013 на ОСГТК, ВКС, т.18/.

Предсрочната изискуемост е подвид на изискуемостта, която имплицитно се предполага от всяка претенция за съществуване на определено вземане, а изискуемостта е възможността на кредитора да иска изпълнение на задължението /така ТР 3/17г. по т.д.№

Между Банката като кредитодател и ответницата като кредитополучател е възникнал валиден договор за кредит от 29.08.2006г. Банката е изпълнила задължението си по него, като е предоставила на ответницата сумата от 70 400 лв. за закупуване на недвижим имот, която сума е усвоена от ответницата на 18.09.2006г. Ответницата не е изпълнила задължението си да върне кредита съгласно уговорените срокове и съгласно уговорените вноски. Върнала е сума в размер на 47 661,17 лв., като последното плащане по кредита е извършено на 23.03.2016г.

Поради преустановеното плащане на погасителните вноски, на основание чл.18 от договора, банката е обявила кредита за предсрочно изискуем. Съгласно задължителните постановления на ТР №3/17г. по т.д.№ 3/17г. на ВКС, ОСГТК, т.2 предсрочната изискуемост на вземането по договор за кредит, представлява преобразуващо право на кредитора за изменение на договора и, за разлика от общия принцип по чл.20а, ал.2 ЗЗД, настъпва с волеизявление само на едната от страните. Волеизявлението следва да достигне до насрещната страна, но не се нуждае от приемане и същото поражда действие, ако са били налице обективните предпоставки за предсрочната изискуемост, уговорени в договора или предвидени в закона.

Към момента на едностранното волеизявление на банката да измени договора като го обяви за предсрочно изискуем, ответницата е била в забава по отношение на главницата за 1982,24лв., за възнаградителната лихва – в размер на 6 639,60лв. и за наказателната лихва - в размер на 276,12лв. /така второто допълнително заключение по СИЕ, л.184 от делото, гръб/. Поради установената забава в изпълнението на задълженията си по договора, съдът приема, че банката надлежно е упражнила потестативното си право да измени договора и да го обяви за предсрочно изискуем, като това волеизявление е достигнало до ответницата с редовното връчване на уведомлението чрез нотариална покана, връчена по реда на чл.47 ал.1 от ГПК.

В посоченото ТР №3/17г., т.2 е посочено, че след настъпване на предсрочната изискуемост, уговореното възнаграждение за ползване – възнаградителната лихва за последващ период не се дължи, действието на погасителния план отпада занапред, като договорът се превръща в безсрочен. Размерът на вземането при предсрочна изискуемост по договор за заем/кредит следва да се определи в размер само на непогасения остатък от предоставената по договора парична сума (главницата) и законната лихва от датата на настъпване на предсрочната изискуемост до датата на плащането. За периода до настъпване на предсрочна изискуемост размерът на вземането се определя по действалия до този момент погасителен план, съответно според клаузите на договора преди изменението му.

За да се установи дали ответникът има задължения към банката и в какъв размер, преюдициално съдът е длъжен служебно да прецени дали договорните клаузи имат неравноправен характер и така да попадат в приложното поле на Директива 93/13, и по този начин да компенсира неравнопоставеността, съществуваща между потребителя и продавача или доставчика (така и решения по дело C-240/98 – C-244/98, дело C-168/05, дело C-40/08, дело C-137/08 на СЕС).

Съдът счита, че ответницата има качеството на потребител по смисъла на § 13 т.1 от ДР на ЗЗП и съответно може да се ползва от защитата на ЗЗП, респективно Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Липсват доказателства, а и ищецът не твърди кредита да е получен във връзка с професионална или търговска дейност на ответницата.

Съдът служебно установи, че клаузата на чл.5 ал.3 от договора за кредит е неравноправна и с оглед задължението си по чл.8 от ГПК вр. с чл.47 от Хартата на основните права на ЕС, уведоми за това страните в хода на съдебното производство /за служебните задължения на съда виж повече в Решение от 21.02.2013г. по дело C-472/11 на Съда на ЕС/.

Ищецът възразява по тази констатация на съда, като в писмените си бележки по съществуването на спора посочва, че липсват неравноправни клаузи, тъй като от заключението

на вещото лице е установено, че положението на ответницата не е било влошено, респ. тя не е била поставена в по-неблагоприятно положение. От изчисленията на вещото лице по двата варианта е видно, че кредитополучателя дължи по-малко към датата на обявената предсрочна изискуемост в хипотезата, в която е отчетено действието на допълнителните споразумения.

Ответницата заявява съгласие с констатацията на съда за неравноправност на клаузата на чл.5 ал.3 от договора за кредит, респ. иска от съда да приложи последиците от обявяването ѝ за неравноправна. Допълнително, в отговора на исковата молба навежда твърдения за нищожност на клаузите, касаещи размера на наказателната лихва за забава по чл.6 от договора и таксата за разрешаване на кредита по чл.7 от договора.

За да прецени дали оспорените от ответницата клаузи са нищожни и при извършената от съда служебна проверка досежно наличието на клаузи с неравноправен характер в договора и споразуменията, съдът взе предвид следното:

Съгласно чл. 143 от Закона за защита на потребителите неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя. В посочената разпоредба е налице изброяване на хипотезите, при които една уговорка в договора се явява неравноправна, което изброяване не е изчерпателно, поради което и съдът във всеки един случай следва да прецени дали не са налице общите критерии, дадени в чл. 143 от ЗЗП, дори и клаузата да не попада в нито един от примерно посочените случаи на т.1 до т.17 на цитираната норма. При формиране на крайния извод следва да бъдат отчетени също и всички обстоятелства, свързани със сключването на договора към датата на сключването му, както и всички останали клаузи на договора или на друг договор, от който той зависи.

С клаузата на чл.5 ал.3 от договора е уговорено промяната на лихвения процент, уговорен в договора, да се решава еднолично от банката, за което кредитополучателя бива само уведомяван. Чл.144 ал.3 т.1 от ЗЗП допуска клаузи за едностранно изменение на цената на договора – в случая възнаградителната лихва и таксите поради външни причини, които не зависят от търговеца, а са породени от въздействието на свободния пазар и/ или от държавния регулатор. Тези договорни клаузи следва обаче да бъдат формулирани по ясен и недвусмислен начин, като потребителят следва предварително да е получил достатъчно конкретна информация как търговецът на финансови услуги може едностранно да промени цената, за да може той на своя ред да реагира по най-уместния начин / така и редица решения на ВКС, постановени по реда на чл.290 от ГПК – по гр.д.№ 1899/15г. на IVг.о., гр.д. № 4452/14г. на III г.о., т.д.№ 240/2015г. II т.о./ . В договора не е записано кое точно налага едностранната промяна на годишния лихвен процент и как банката определя този размер в зависимост от инфлацията и пазарните условия. *„Когато потребителят не е получил предварително достатъчно конкретна информация, как кредитодателят може едностранно да промени цената на доставената му финансова услуга, за да може на свой ред да реагира по най- уместния начин, както и когато методологията, създадена от Банката- кредитора, като нейни вътрешни правила не са част от кредитния договор, последният не може да се счита за добросъвестен по см. на общата дефиниция за неравноправната клауза по чл.143 ЗЗП, за да е приложимо правилото на чл.144, ал.3, т.1 ЗЗП“* – решение № 95/13.09.2016г. по т.д.№ 240/2015г., на II т.о., ВКС. Самият размер на възнаградителната лихва /като съотношение цена-възнаграждение/, се отнася до основния предмет на договора и така попада под изключенията на чл.145 ал.2 от ЗЗП. Механизмът, по който тя се формира, обаче не се включва в основния предмет на договора и в този смисъл не попада под изключението на чл.145 ал.2 от ЗЗД. В този смисъл се е произнесъл и СЕС в решение по делото С-472/10, т.23 - *“ В съответствие с член 4, параграф 2 от Директивата преценката за неравноправния характер на клаузите не се свързва нито с основния предмет на договора, нито със съответствието на цената и възнаграждението, от една страна, и доставените стоки или предоставените услуги, от друга, при условие че тези клаузи са изразени на ясен и разбираем език. Това изключение обаче не би могло да се приложи за*

клауза, отнасяща се до механизъм за промяна на разходите във връзка с предоставяни на потребителя услуги“. В договора липсва обяснение какъв е механизма за изменение на лихвата при инфлация и промяна в пазарните условия, поради което ответницата, като потребител, не може да предвиди въз основа на ясни и разбираеми критерии, произтичащите за нея икономически последици. Спазване на принципа на добросъвестност изисква в облигационните отношения да бъде осигурена защитата на всеки признат от нормите на правото интерес, а не само на индивидуалният такъв на някоя от договарящите страни. Тези изисквания са нарушени с включване на процесната клауза в договора, доколкото в нея се предвижда ограничаване възможностите на потребителя, с което се стига не просто до липса на защита, но и до незачитане на неговите интереси. Тук следва да се напомни и разбирането на СЕС, изразено в постоянната съдебна практика по Директива 93/13, че въведената с директивата система за защита се основава на идеята, че потребителят е в положението на по-слабата страна в отношенията с продавача или доставчика от гледна точка на информираност - положение, което го принуждава да се съгласява с установените предварително от продавача или доставчика условия, без да може да повлияе на съдържанието им /така решения по делата С-240/98, С-168/05, С-484/08 и др./. В случаите, в които търговецът използва това и се стига до приемането от потребителя на предварително установени условия, които в негова вреда създават неравновесие между правата и задълженията на страните, безспорно се нарушават изискванията за добросъвестност при сключване на договорите.

Оспорените от ответницата клаузи на чл.6 и чл.7 от договора касаят уговорена наказателна лихва в размер на 5 пункта над договорената лихва при забава на плащането на месечните анюитетни вноски, респ. дължима първоначална такса в размер на 1% върху размера на разрешения кредит и годишна такса в размер на 0,5% върху остатъка на главницата за покриване разходите по управление и обслужване. Уговорените такси и техният размер се отнасят до основния предмет на договора и така попадат под изключенията на чл.145 ал.2 от ЗЗП, т.е. те не са нищожни и се прилагат по договора. Възражението, че чл.7 от договора противоречи и на чл.10а ал.2 от ЗПК е неоснователно, тъй като разпоредбите на ЗПК не се прилагат по отношение на договора за закупуване на имот, съгласно чл.4 ал.1 т.3 от ЗПК. Възражението на ответницата за липсата на погасителен план не води до нищожност на договора или на негови отделни клаузи. Погасителният план не е елемент от съдържанието на договора за кредит за закупуване на имот, за разлика от договора за потребителски кредит напр. Договорът между страните е сключен през 2006г., когато /както и сега напр. в Директива 2014/17/ЕС от 4 февруари 2014 година относно договорите за кредити за жилищни недвижими имоти за потребители и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010/ изискване за подписване на погасителен план не е съществувало. Добросъвестността в отношенията между страните изисква информацията в договора да бъде такава, че за потребителя да е лесно да установи падежа и размерите на погасителните вноски. След като ответницата е изпълнявала задълженията си по договора за кредит до 23.03.2016г., т.е. в продължение на повече от 9г. след сключването му през 2006г. като е внасяла изцяло или частично дължимите анюитетни вноски общо в размер на 47 661,17 лв, следва че за нея не е съществувала неяснота или съмнение на коя дата какъв размер анюитетна вноска дължи на банката.

По изложените съображения се налага извода, че на основание чл.146 ал.1 от ЗЗП договорната клауза на чл.5 ал.3 от договора е нищожна. Като нищожна, същата не следва да се прилага и няма задължителна сила за потребителя. Неравноправна е и клаузата на чл.7 ал.3 от договора, съгласно която банката има право едностранно да променя годишната такса за управление и обслужване на кредита Тъй като таксата не е променяна едностранно от банката и тази клауза не е прилагана, то тази констатация няма отношение към правния спор и изчисляване на дължимите по договора суми от кредитополучателя.

Последвалите допълнителни споразумения са сключени на основание нищожна клауза досежно формирането на лихвата по кредита. Видно от заключението на вещото лице /по основното заключение, на л.134 гръб/, банката е увеличила размера на лихвата

едностранно на 20.09.2009г., след което следват още четири пъти изменения. При сключване на първото допълнително споразумение на 20.02.2012г. лихвата е вече едностранно изменена, поради което уговорените в него дължими суми по т.1 /общ размер на задълженията/ и т.2 /нови анюитетни месечни вноски, включващи главница, лихва и годишна такса/ са сключени на основание нищожна клауза досежно формиране размера на възнаградителната лихва. Същото заключение се извежда и за допълнително споразумение №3 от 14.12.2013г., в което отново е уговорен нов размер на дълга и нов размер на месечните дължими анюитетни вноски. Тези уговорки са нищожни като сключени на основание нищожна клауза. В този смисъл е и практиката на ВКС. В решение № 146/01.11.2017г., ВКС, ТК, т.о. по т.д.№ 2615/2016г. е приел, че когато отделна клауза от договор сключен с потребител, е неравноправна и поради това нищожна съгласно чл.146 ал.1 от ЗЗП, спогодбата, основана на такава клауза, е нищожна по см. на чл.366 от ЗЗД. Това разбиране на съда е потвърдено и в Решение № 87/6.11.2019г. на ВКС по т.д.№ 848/2017г., I т.о., ТК. Независимо, че са договорени между страните, допълнително споразумение № 1 от 20.02.2012г. и допълнително споразумение № 3 от 14.12.2013г. са нищожни по силата на чл.366 от ЗЗД, тъй като са сключени на основание нищожна клауза. Допълнително споразумение №2 /12.11.2012г. е валидно. В него не е уговарян размера на дълга, а начина на обслужване на кредита.

С оглед нищожността на клаузата на чл.5 ал. 3 от договора и на сключените между страните допълнителни споразумения от 20.02.2012г. и от 14.12.2013г., с които е предоговорен размера на дълга, приложими към предоставения на ответницата кредит са разпоредбите на самия договор за кредит и уговорените в договора размери на лихви и такси.

Тъй като ответницата не е върнала в цялост предоставения й кредит ведно с уговорената лихва и такси по чл.5 ал.1 и чл.6 ал.1 и чл.7 ал.1 от договора, на основание чл.79 от ЗЗД ищецът има право да иска връщането им, ведно с обезщетение за забавено плащане.

Задължението на ответницата към ищеца по договора за кредит, изчислено при приетия от съда приложим към договора лихвен процент – 5,9% + 0,5% за периода 20.09.2006г. – 20.08.2009г., а за останалия период при лихвен процент 7,95% + 0,5%, е както следва: 60 768,83лв. главница /представляваща непогасения остатък от предоставената по договора парична сума/, 16 921,05лв. просрочена възнаградителна лихва /дължима за периода до настъпване на предсрочна изискуемост на 2.08.2017г./ и 1590,40 лв. просрочени наказателни лихви /дължими за периода до настъпване на предсрочна изискуемост на 2.08.2017г./, съгласно първия вариант от заключението на вещото лице. Лихви и такси след настъпване на предсрочната изискуемост не се дължат. Дължи се законната лихва върху главницата от датата на предсрочната изискуемост до окончателното изплащане, на основание чл.86 от ЗЗД / така и ТР №3/17г., т.2 /.

Ответницата повдига възражение за изтекла давност по отношение на главницата – за плащанията, възникнали 5г. преди датата на депозиране на исковата молба 21.06.2021г., както и по отношение на всички вземания за лихви – договорна и законна, възникнали преди повече от 3г. преди 21.06.2021г. По-конкретно ответницата твърди, че претендираните от ищеца вземания за договорна лихва, дължими за периода 20.06.2015г. - 2.08.2017г., вземания за обезщетение за забава, дължими за периода 3.08.2017г. – 20.01.2020г. са погасени по давност.

Възражението за изтекла по отношение на претенцията за главница и лихви погасителна давност е неоснователно. Давностният срок по отношение на погасителните вноски по кредита, в които е включена и договорната лихва /възнаградителната и наказателната лихва/, е 5г. по чл.110 от ЗЗД и започва да тече от обявяване на кредита за предсрочно изискуем. И това е така, тъй като връщането на предоставената за ползване сума на погасителни вноски представлява по своята същност изпълнение на основното задължение на длъжника на части (чл. 66 ЗЗД), а не периодично плащане по см. на чл.111 б.в от ЗЗД – така Решение № 50173/13.10.2022г. по гр.д.№ 4674/21г. на ВКС, III т.о. и

цитираната в него друга практика, вкл. и ТР от 21.01.2022г. по т.д.№ 5/2019г. на ОСГТК, ВКС. В случая кредитът е обявен за предсрочно изискуем на 2.08.2018г. Заповедното производство не прекъсва давността, но тя се прекъсва с предявяването на иска за съществуване на вземането, като съгласно чл.422, ал.1 от ГПК, той се счита за предявен с подаването на заявлението. В този смисъл са и разясненията дадени в ТР №2 от 26.06.2015г. по тълк. дело №2/2013г., ОСГТК на ВКС. В случая исковата молба е подадена в срока по чл.422 ал.1 от ГПК, поради което следва да се счита, че е подадена на 21.01.2020г. От момента на предсрочната изискуемост на вземането 2.08.2017г. до 21.01.2020г. не е изтекъл 5г. давностен срок по отношение на вземането за главница и договорни лихви, не е изтекъл и 3г. давностен срок по чл.111 б.в от ЗЗД по отношение на лихвите за забава върху претендираната главница.

Установи се, че суми по образуваното срещу ответницата принудително изпълнение не са събирани. Към настоящия момент ответницата дължи на ищеца по договора за кредит: сумата 60 768,83лв. главница /представляваща непогасения остатък от предоставената по договора парична сума/, ведно със законната лихва от 2.08.2017г., сумата 16 921,05лв. просрочена възнаградителна лихва /дължима за периода до настъпване на предсрочна изискуемост на 2.08.2017г./ и сумата 1590,40 лв. просрочена наказателна лихва /дължима за периода до настъпване на предсрочна изискуемост на 2.08.2017г./.

Ищецът претендира главница в по-нисък размер, а именно 59 219,02лв., и с оглед на диспозитивното начало, следва да се присъди поисканото - 59 219,02лв., ведно с лихвата за забава от 21.01.2020г. до окончателното изплащане. Дължи се и обезщетение за забава върху главницата за периода от 3.08.2017г. до 20.01.2020г. /периода между момента на предсрочната изискуемост на вземането на кредита и предявяване на исковата молба/. Претендираната от ищеца сума от 14 607,36лв., представляваща обезщетение за забава върху главницата за периода от 3.08.2017г. до 20.01.2020г., се дължи и следва да се присъди в поза на ищеца в посочения от него размер. Въпреки, че експертизата не установява, какъв е размера на лихвата за забава върху установената дължима главница /по първи вариант/, претендираната от ищеца лихва е изчислена върху по-нисък размер главница, поради което на съда не са необходими специални знания да прецени, че върху дължимия размер главница от 60 768,83лв. лихвата за забава ще бъде в по-висок размер от лихвата за забава върху претендираната от ищеца главница от 59 219,02лв., при един и същи период на дължимост.

Ищецът претендира възнаградителна лихва в размер на 16 482,36лв. Установи се, че за претендирания период 20.06.2015г. – 2.08.2017г. ответницата дължи сумата 16 921,05лв. възнаградителна лихва. С оглед диспозитивното начало, следва да се присъди поисканото - 16 482,36лв. – договорна /възнаградителна / лихва.

Ищецът претендира наказателна лихва за периода 20.06.2015г. – 2.08.2017г. в размер на 282,90лв. Установи се, че ответницата дължи сумата 1590,40 лв. просрочена наказателна лихва. С оглед диспозитивното начало, на ищеца следва да се присъди поисканото - 282,90лв.

С оглед на изложеното, предявените установителни искове са основателни и следва да се уважат изцяло.

По разноските:

Ищецът претендира разноски по списък – 540лв. юрисконсултско възнаграждение, 1811,83лв. държавна такса и 800лв. депозит за вещи лица. Ответницата не е оспорила списъка.

Ответницата претендира разноски по списък в размер на 1320лв. за платен адвокатски хонорар с ДДС.

На основание чл.78 ал.1 от ГПК на ищеца се следват изцяло направените от него разноски, тъй като исковете са уважени в пълен размер.

При този изхода на делото, на ответницата разноски не се следват.

Ищецът е поискал от съда да му присъди и разноските в заповедното производство. Ответницата не е възразила по размера им. Разноските от заповедното производство не са включени в установителните искове на ищеца, претендират се отделно по реда на чл. 78 от ГПК, поради което искането за присъждането им е допустимо. Съгласно т. 12 на ТР № 4/13 г. на ОСГТК на ВКС ответникът следва да заплати разноските за заповедното производство съобразно изхода на спора – 1861лв., от които 1811лв. за платена държавна такса и 50лв. за юрисконсултско възнаграждение.

Така мотивиран Софийски градски съд

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявените установителни искове с правно основание чл.422 ал.1 във вр. чл. 415 ал.1 от ГПК на „О.Б.Б.“ АД със седалище в гр.София, и адрес на управление бул.“****“, ЕИК **** против Н. Г. А., ЕГН *****, адрес гр.София, ж.к. ****, че Н. Г. А., ЕГН ***** дължи на „О.Б.Б.“ АД, ЕИК ****, по Договор за предоставяне на кредит за закупуване на недвижим имот от 29.08.2006г. следните суми: сумата от 59 219,02лв. представляваща непогасена главница, ведно със законната лихва от 21.01.2020г. до окончателното изплащане, сумата 16 482,36лв. договорна /възнаградителна/ лихва, дължима за периода 20.06.2015г. – 02.08.2017г., сумата от 282,90лв. наказателна лихва, дължима за периода 20.06.2015г. – 02.08.2017г., както и сумата 14 607,36лв. обезщетение за забава върху главницата, дължимо за периода 03.08.2017г. – 20.01.2020г., за които е издадена заповед за незабавно изпълнение на парично задължение, въз основа на документ по чл.417 ГПК от 12.08.2020г. по ч.гр.дело № 2805/2020г. по описа на Софийски районен съд, гражданско отделение, 29 състав.

ОСЪЖДА Н. Г. А., ЕГН ***** да заплати на „О.Б.Б.“ АД, ЕИК ****, сумата 3 151,83лв. разноски за настоящото производство и сумата 1861лв. разноски в заповедното производство.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред САС в двуседмичен срок от съобщаването му на страните

Съдия при Софийски градски съд: _____